

НОВІ РУБЕЖІ ПРОТИПУХЛИННОЇ ТЕРАПІЇ

IX Міжнародна конференція молодих онкологів

«Сучасні проблеми експериментальної і клінічної онкології»

(23–24 квітня 2008 р., м. Київ)

На сьогодні проблема онкологічних захворювань в Україні визнана однією з пріоритетних на державному рівні. Для ефективної боротьби з раком необхідно об'єднувати зусилля багатьох галузей науки та медицини. Розуміння молекулярних основ причин виникнення, перебігу та прогресії пухлинного процесу може допомогти розробити ефективні протипухлинні препарати. Фундаментальні дослідження з цього напрямку та застосування їхніх результатів у медицині — необхідна умова успішної боротьби з однією з найжахливіших хвороб нашого часу.

Сучасні проблеми експериментальної і клінічної онкології розглядала IX Міжнародна конференція молодих онкологів, що відбулася на базі Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України. Традиційне проведення щорічної конференції молодих онкологів України набуває статусу справді міжнародної. З кожним роком вона привертає увагу дедалі більшої кількості молоді, яка працює в напрямках експериментальної та клінічної онкології.

Конференцію відкрив голова оргкомітету, директор Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України академік НАН України В.Ф. Чехун. У своєму вступному сло-

ві він відзначив, що конференція присвячена 80-річчю від дня народження видатного вітчизняного вченого в галузі онкогематології, доктора медичних наук, професора, академіка НАН України Зої Андріївни Бутенко та 85-річчю від дня народження видатного вітчизняного вченого в галузі біотерапії, доктора біологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України Дмитра Григоровича Затули. Ці визнані вчені стояли біля витоків вітчизняної онкогематології та біотерапії пухлин. Зоя Андріївна Бутенко була ініціатором нового напрямку в онкології, пов'язаного з установленням ролі стовбурових кровотворних клітин у пухлинному рості та при лейкозі. Її дослідження розширили можливості ранньої діагностики лейкозів і злоякісних лімфом. Дмитро Григорович Затула був талановитим ученим-експериментатором. Йому вдалося встановити подібність антигенів мікробної культури *Bac.megaterium* H і пухлинних клітин людини й тварин різного гістогенезу. Це фундаментальне дослідження відкрило перспективи для створення протипухлинної вакцини на основі продуктів мікробного синтезу та пухлинних клітин. В.Ф. Чехун відзначив, що на сьогодні в галузі онкогематології та онкоімунології опрацьовано низку нових підходів до діагностики й імунотерапії злоякісних

У кулуарах ІХ Міжнародної конференції молодих онкологів
Фото Є. Черноого

новоутворень, які відкривають перед молодими науковцями нові напрями та шляхи досліджень.

Учасники конференції обговорили актуальні наукові проблеми, пов'язані з молекулярно-генетичними аспектами канцеро- і лейкогенезу, визначенням ролі імунної та інших регуляторних систем у розвитку злоякісного процесу, розробленням нано- та біотехнологій з метою створення ефективних засобів для діагностики і терапії онкологічних хворих. До програми конференції було включено пленарні лекції провідних фахівців ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького в галузі онкогематології, біо- та імунотерапії пухлин, зокрема професорів Д.Ф. Глузмана, В.О. Шляховенка, Н.М. Бережної й доктора медичних наук Г.П. Потебні.

Активну участь у конференції взяли молоді науковці з більшості регіонів України та країн СНД, зокрема Білорусі та Росії. Загалом в обговоренні актуальних проблем у галузі сучасної онкології взяли участь понад 150 дослідників і клініцистів. До збірника тез увійшли 124 публікації, на конференції було представлено 24 усні та 27 стендових доповідей, які оцінювала наукова комісія, авторів найкращих із них було нагороджено дипломами.

Найкращими усними доповідями експериментально-клінічного напрямку визнано роботу провідного інженера відділу модифікаторів протипухлинної терапії Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України Н.В. Вальковської, присвячену дослідженню значення білка ADAM8 у розвитку раку підшлункової залози. У дослідженні розглянуто відмінності експресії зазначеного протеїну в нормальній та злоякісно-трансформованій тканині підшлункової залози, а також визначено вплив білка ADAM8 на проліферативні та інвазивні властивості клітин у системі *in vitro*. Крім цього, було відзначено високий рівень роботи А.В. Кудрявцевої, співробітниці Інституту молекулярної біології ім. Енгельгарда РАН, яка досліджувала зміни експресії генів HYAL1 та HYAL2 у злоякісних пухлинах легень і нирок. Результати досліджень А.В. Кудрявцевої важливі не лише з наукового, але й із практичного погляду, оскільки розширюють можливості застосування молекулярних маркерів у ранній діагностиці злоякісних новоутворень і вказують на потенційні цілі протипухлинної терапії. Питанням діагностики в галузі онкогематології присвячено роботу Т.І. Іванівської, виконану в ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького. Результати її наукових пошуків дали можливість охарактеризувати три рівні диференціювання трансформованих клітин мегакаріоцитарного ряду, що допомогло виділити відповідні субваріанти гострого ме-

гакаріобластного лейкозу М7. З-поміж найкращих робіт у галузі імунотерапії наукова комісія конференції відзначила доповідь О.П. Пузанової, співробітниці НДІ експериментальної діагностики й терапії пухлин ДУ РОНЦ ім. М.М. Блохіна РАМН, присвячену гуморальній клітинній відповіді під час протипухлинної імунотерапії алогенною вакциною на основі клітин меланоми, що трансфектовані геномом TAG7. Результати проведених досліджень свідчать про присутність в організмі вакцинованих хворих високоімуногенних пухлинасоційованих антигенів, що підтверджує ефективність протипухлинної вакцинації.

Серед стендових доповідей за одноголосним рішенням експертної комісії було визнано три роботи в галузі молекулярної біології та експериментальної імунотерапії. Перше місце посіла робота Б.Л. Білика (ІБК НАН України, м. Львів), присвячена розробленню методу одержання надпродуцентів аргінази однієї людини в дріжджів *Hansenula Polymorpha*; Друге — робота В.М. Соценка (ДУ «Національний інститут раку» МОЗ України), який представив власний досвід застосування дендритноклітинних аутовакцин під час лікування хворих на рак легень 3-ї стадії. Третє — дослідження М.Ю. Шабельник (ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького), яка показала корелятивний зв'язок кількості проліферувальних клітин та рівня їх диференціювання у хворих із аденокарциномою шлунка з рівнем експресії та аутофосфорильованням PKD2.

Окремо було відзначено роботу молодого вченого, провідного інженера відділу експериментальних клітинних систем ІЕПОР Н.О. Безденежних, присвячену комплексному дослідженню молекулярно-біологічних характеристик клітин раку легень людини під впливом хіміопрепаратів і гіпертермії в умовах пролонгованої дії інтерферону *in vitro*. У роботі показано, що дія інтерферону приводить до зни-

ження експресії молекулярних маркерів лікарської резистентності, що слугує доказом перспективності подальших досліджень довготривалої високодозної дії цитокіну.

Після закінчення конференції директор ІЕПОР ім. Р.Є. Кавецького НАН України В.М. Чехун відзначив, що захід має значний резонанс серед наукової спільноти як України, так і країн СНД. Зібрання дало змогу підсумувати пріоритетні досягнення в галузі онкоімунології, зокрема визначити нові підходи до імунодіагностики та імунотерапії злоякісних новоутворень. Значне місце було відведено дослідженням, спрямованим на створення нових протипухлинних вакцин із використанням дендритних клітин, продуктів мікробного синтезу тощо. Серед нових підходів до імунотерапії раку було виділено розроблення нових методів генної інженерії з метою обґрунтованого створення алогенних вакцин; визначення умов підвищення функціональної активності лімфоїдних клітин, що здатні знищувати пухлинні клітини. Нарешті, на базі експериментальних досліджень почали реалізовувати сучасні біотехнології, які допомагають напрацьовувати вже реальні продукти для їх практичного застосування в умовах онкологічної клініки. Представлені на конференції результати молодого покоління науковців, на яке сучасна наука покладає особливі сподівання, дають змогу розробити підходи до розв'язання найскладніших проблем і сприяють прогресу в боротьбі з найнебезпечнішою хворобою людства, що передчасно обриває життя мільйонів людей.

Н. ЛУК'ЯНОВА,
заступник голови оргкомітету конференції,
кандидат біологічних наук,
науковий співробітник відділу механізмів
протипухлинної терапії Інституту
експериментальної патології, онкології
і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України
(Київ)